

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > ספר נפש החיים 004 שער ד פרק א חכמת שכל של יון >

ספר נפש החיים 004 שער ד פרק א חכמת שכל של יון

וכאשר ארכו הימים. הנה כן דרכו של היצר מעולם להתקנא בעם ה' אלה. כאשר המה דורכים בדרך ה' כראוי. להטיל בהם ארס. עד שכמה מהתלמידים שמו כל קביעותם ועסקם רק בפלפולה של תורה לבד ולא זולת כלל. ושנינו במשנתנו אם אין יראה אין חכמה. ועוד הרבה מאמרי רז"ל מזה כמו שיובא להלן פ"ד אי"ה.

זה ברור ופשוט הדבר, הימים שבהם אנחנו נכנסים השתא, ימי החנוכה, כמו שמבואר כידוע בדברי רבותינו- הכח המתנגד לחכמתה של תורה היא חכמת יון.

רבותינו הגדירו בכללות את חכמת יון כחכמה שעוסקת בגוף, כחכמה שעוסקת בטבע. אבל בפנים נוספות יותר, הבדל נוסף בין חכמת התורה הקדושה לחכמתה של יון- חכמתה של יון היא כולה שכל, אין בה מציאות של לב, "הן יראת ה' היא חכמה"- זה חכמתה של התורה הקדושה, משא"כ חכמת יון היא חכמה שכל מציאותה היא מציאות של שכל בלבד, אין שם, כלשון הנפה"ח לעיל "היה בווער בליבם כאש בווערת" אין שום אפשרות שמכח מדריגת חכמת יון יהיה גילוי אצל האדם שיהיה ליבו בווער כאש בווערת.

כאשר אומר כאן הנפה"ח "דרכו של היצר מעולם להתקנא בעם ה'" ודאי שהפנים העיקריות של היצר שהתקנא בעם ה' זו קליפתו של יון-חכמת יון. ודאי שהאדם עוסק בתורה והוא לא עוסק בחכמת גוף, הוא לא עוסק בחכמת הטבע, אבל התפיסה' אותה תפיסה שעוסקת בחכמת יון יתכן מאוד שכאשר הוא עוסק בתורה"ק הוא עוסק באותה תפיסה בדיוק.

זה דרכו של היצר מעולם להתקנא בעם ה' באופנים שונים ומשונים. יש מי שמתקנאים בעם ה' וע"י כן גורמים שחלק מכנסת ישראל לא לומדים כלל תורה אלא עוסקים בחכמת הגוף, עוסקים בחכמת הטבע; יש אופן של "מתקנא בעם ה'" כמו שנאמר מסתלק מציאות היראה, מסתלק ה"לב בווער בקרבם"; אבל העומק של ה"התקנא בעם ה'" שמתגלה בכל הדורות אבל בדור שלנו בפרט, זהו שהתפיסה של עסק החכמה של יון היא גופא ח"ו חודרת לאהלי שם באופן כה שהאדם עוסק באהלה של תורה בתפיסה של חכמת יון. וכלפי חוץ, כלפי הרואה לא נראה שיש הבדל, הוא לא מכיר מה נקודת ההטעיה, מה נקודת ההבדל. אלו עוסקים רחמנא ליצלן בחכמת הגוף בחכמת הטבע במקומות שלהם, ומי שזכה לישב באהלה של תורה עוסק בתורה- אבל התפיסה של אותו עסק תורה היא נמצאת בגלות של דרכו של היצר מעולם להתקנא בעם ה'.

כל זמן שהאדם לא מברר לעצמו את החיבור שלו לתורה יתכן מאוד שאחרי מאה עשרים שנה שהוא יעלה למעלה יתבאר לו שצורת החיבור שלו לתורה היה בצורה של חיבור לחכמת יון. יש מעשה מבהיל שהיה עם המהרש"ם, מי שסיפר את זה זה נכדו, ר"ש שבדרון, המהרש"ם חלה והוא עלה לבית דין של מעלה, שקלו את זכויותיו ושקלו את עוונותיו ומתחילה הכף הכריעה כי ריבוי תורתו של המהרש"ם היה נורא נוראים, מספר המהרש"ם עצמו שלרגע בא מלאך והניף רוח בפיו וסילק כביכול כל התורה עפה כלא היה! זה מעשה שהעיד על עצמו המהרש"ם לאחר שהוא חזר לבריאותו, הוא העיד שהוא היה בבית דין של מעלה, וגודל תורתו של המהרש"ם ידוע, מי שלא יודע יכול לראות את ספריו, הוא היה אחד מגאוני גאוני הדור שתי דורות שלפנינו. והוא העיד על עצמו שכשהוא הגיע לבית דין של מעלה כל תורתו בא רוח ונדפתה!

כשאדם מבקש אמת והוא קורא כאלו דברים איך הוא לא יחשוד ראשית כל את עצמו שכשהוא יעלה לבית דין של מעלה זה מה שיהיה עם כל תורתו. ודאי שסיפא של דברים שבא מלאך שלימד זכות שבערך לדור גם זה נקרא תורה. אבל מאיפה נובע נקודת ההטעיה שהאדם יכול להגיע לכזה מקום? אנחנו לא עוסקים במהרש"ם, אנחנו עוסקים באדם במדריגה דיין. אדם

שלא מברר לעצמו את צורת עסק התורה בחיבוריו, הן בחיצוניותו, אבל בעיקר בפנימיותו- אז יתכן שנראה לו שיש לו אהבת תורה והוא עוסק בתורה והוא מרבה בתורה, קובץ על יד הרבה בכמות באיכות בהבנה בבהירות בחידוש בשמעתתא אליבא דהלכתא כל אחד ואחד לפי עניינו, אבל הוא לא מברר את הדקויות של החיבור לדברי תורה- אז יתכן שהחיבור שלו לתורה נבוע מסניף אחד אבל שאר כל החלקים כולם לא יתגלו או כלל או מקצת אבל לא הרבה. והוא לא רואה אם הוא לא מתבונן מה חסר לכאורה בכל עסק התורה שלו, אדרבה! הוא יושב ועוסק מבוקר עד לילה, הוא זוכה להבין, זוכה לחדש, הוא זוכה לבהירות, הוא זוכה לידיעה, כל אחד ואחד לפי מה שהוא זוכה והמהרש"ם זכה הרבה מאוד! אבל מונח כאן כח הטעיה עצום למי שלא מברר את החיבור שלו לחלקי התורה הקודשה בעומק נפשו.

מי שמברר את החיבור שלו אז הוא מברר איזה חיבור קיים, איזה חיבור אינו קיים, איזה חיבור חלש, את מה צריך להיות בו אופן של מוסיף והולך, איזה אופן צריך להקטין איזה אופן צריך להגדיל, אילו חלקים צריכים יותר חיבור, אילו חלקים צריכים להיפך וכן על זה הדרך. אבל כל זה אם האדם מברר לעצמו את חלקי החיבור שלו. כשהאדם יעלה לבית דין של מעלה, תחילת דינו של אדם- קבעת עיתים לתורה, אז בוודאי שהשאלה הכללית היא אם קבעת עיתים לתורה, אבל לאחר מכן דנים בתוך הקבעת עיתים לתורה באיזה אופן זה. באיזה מדריגה זה, באיזה עומק של חיבור? מהבירור הזה צריך לדעת אי אפש רלברוח, או שהאדם מברר את זה כאן בהאי עלמא, או שכשהוא יגיע לעולם הלעיון לעולם האמת שם יבררו לו את זה, אבל שם זה כבר מאוחר מאוד אם אז הוא יברר את אותם בירורים.

הרי ברור שכל מי שיושב באהל בוודאי רוצה הרי לעסוק בתורה כפי הצורך לעלות ולהתעלות, אבל צריך שיהיה ברור לאדם שצריך לברר את אותם חלקים וע"י כן החיבור שלו לתורה יהיה עמוק יותר, רחב יותר, פנימי יותר, מדויק יותר על כל חלקיו שלו. קליפת יוון מעמידה אופן שאדם יכול לעסוק בדברי תורה באופן חיצוני ויראה לו בנפש בעצם שהוא עוסק בחכמה והוא משיג תורה ונראה לו שהכל כשורה, אבל כשהוא יעלה למעלה ח"ו יכול להיות שיתבאר לו שכל צורת החיים שלו עליו נאמר אנו משכימים לבתי מדרשות והם משכימים ח"ו למקום אחר. אבל התפיסה ביסודה לא היתה חלוקה אלא קרובה אהדדי.

את הבירור הזה עוד פעם, כל יחיד ויחיד יעבור, מוכרח לעבור, השאלה אם בבחירתו כאן בהאי עלמא מיום ליום מברר את עצמו יותר ועמל בתורה יותר ומתחבר לתורה יותר, בבהירות, על כל חלקיה. או שכאן בהאי עלמא הוא ימשיך בדרכו ונראה לו שדרכו נכונה רק הוא צריך להוסיף עוד שעה, להוסיף עוד עמל- שבוודאי גם זה נכון, אבבל נראה לו שזה כל מה שצריך, ואז רק לאחר מיטתו שיעלה למעלה תחילת דינו, או בשנה השניה או בשנה השלישית כל שנה ושנה דנים את האדם עוד, אבל לבסוף הוא יגיע לאותו עומק של בירור מה היה כל גדרי חיבוריו לעומק התורה הקדושה- ואז הוא יעמוד בפני האמת הפשוטה שהוא עצמו יכל לברר אותה כאן בעולם בזמן עמילותו בתורה מעיקרא. אבל כשהוא היה בעולם הוא יכל לברר ולשנות, שם כבר הוא נמצא לאחר זמן הבחירה ורק מבררים את עומק מדריגתו להיכן הוא שייך.

לזאת התעוררו עצמם כמה מגדוליהם עיני העדה

על מנת לראות מה חסר, "שלא ברכו בתורה תחילה", לראות את הדברים האלו צריך להיות אדם פנימי, אדם שמסתכל בחיצוניות נכנס לבית מדרש יושבים כמה מאות ועמלים בתורה אז בעין החיצונית "אשרי עין ראתה", אבל בעין פנימית יותר הוא רואה פתאום שחסרים כאן דברים. בשביל לתקן ולראות את אותה נקודת חיסרון צריך להיות במדריגה.

התעוררו עצמם כמה מגדוליהם עיני העדה

הם נקראים 'עיני העדה' כי הם רואים מה שאחרים לא רואים, הם רואים דקויות, טביעות עין של ת"ח, הוא רואה מה שאחר לא רואה. על אף שבחיצוניות בדרא בתראה יש ריבוי של תורה אבל בעומק נקודת החיבור מי שהוא במדריגה של עיני העדה הוא רואה פנים שונות לגמרי ממה שנראה כלמי חוץ. הן על כלל כל הדור כולו שזה שייך לעיני העדה מנהיגי הדור, אבל לגבי כל יחיד ויחיד יש לו את הכח בבחירתו שלו לראות ולהתבונן ולברר את עומק נקודת החיבור על כל חלקיו כמו שנתבאר.

אשר דרכם בקדש לשקוד על תקנת כלל אחינו בית ישראל. ליישר ההדורים ולגדור פרצותם. להרים המכשול מדרך עם ה'. ומלאו את ידם לבוא בתוכחות במוסרים ומדות. וחברו ספרי יראה להישיר לב העם. להיותם עוסקים בתורה הקדושה ובעבודה ביראת ה' טהורה.

אז מה שקורא מקופיא דברי הנפה"ח מבין שתורה היה, היה חסר עבודה, היה חסר יראה ולכן חיברו ספרי יראה. אבל לא זה מה שכתוב כאן. כתוב שהיה תורה בלי יראת שמים בלי לב בוער בקרבם אז היה חסר בתורה עצמה! וכשתיקנו ספרי יראה- לא תיקנו ספרי יראה רק לצורך היראה לעצמה אלא לצורך 'הן יראת ה' היא חכמה'.

וחברו ספרי יראה להישיר לב העם. להיותם עוסקים בתורה הקדושה ובעבודה ביראת ה' טהורה.

לא רק "בעבודה ביראת ה' טהורה לעצמה" אלא שהעסק בדברי תורה עצמו יהיה מתוך לב בוער בקרבם. כאשר האדם נמצא בחלק של עסק התורה של היות דאביו ורואו אז הוא יסתכל על ספרי היראה שהוא בא לברר את המעשים, הוא בא לברר את המידות, הוא בא לתקן את כל קלקולי האדם בכל חלקיו וזה אמת. אבל בעומק יותר "הן יראת ה' היא חכמה" כאשר האדם לומד ספרי יראה באמת, לא מקופיא, אלא בעיון עמוק- אז הוא מגלב שחלק גדול ועיקרי של ספרי היראה הוא לברר את עומק החיבור של האדם לקב"ה ותורתו גופא מתוך תפיסה מדוייקת יותר, אמיתית יותר.

"ליישר ההדורים ולגדור פרצותם"- ליישר את הדבר שיהיה מדוייק יותר. לגדר פרצותם הוא מה שכבר בחוץ מקולקל יג' פרצות שנכנסו להיכל. "להרים המכשול מדרך עם ה'" אבל ביותר "ליישר את ההדורים" הדקויות של נקודת החיבור כפי כן שצריך שיהיה אצל כל יחיד ויחיד.

אמנם כל איש תבונות אשר שכלו ישר הולך. יבין מדעתו כי לא כיונו בהם להזניח ח"ו העשק בגופי התורה. ולהיות אך עסוק כל הימים בספרי מוסרם. אלא כוונתם רצויה היתה שכל עיקר קביעת לימוד עם הקדש. יהיה רק בתורה הקדושה שבכתב ובעל פה והלכות מרובות. הן הן גופי תורה. וגם ביראת ה' טהורה:

אבל מאיפה נובע נקודת הטעות? כי האדם סבור שספרי היראה באים לברר את היראה לעצמה, את העבודה לעצמה אז הוא יכול להזניח ח"ו את גוף התורה ולהגיע לספרי יראה. אבל כשהאדם מבין שספרי יראה מבררים את עומק חיבורו אל הקב"ה ולתורתו גופא- הוא לא מזניח את גוף התורה כי הרי זה מה שהיראה באה לחבר אותו. היא לא יראה לעצמה. "הן יראת ה' היא חכמה" היא באה לחבר אותו לדקויות שבחכמה על כל חלקיהם. זה ההבדל בין בעלי העבודה הפנימית לאלו שמתראים בחוץ כבעלי עבודה. הבעלי העבודה הפנימית העבודה שלהם ממצרפת אותם יותר עמוק לתורה ויותר עמוק לתורה ויותר עמוק לתורה, מי שעובד בצורה חיצונית הנפש שלו יכולה לאט לאט להיחלש מגופי תורה ולעסוק יותר בספרי יראה ומוסר שנראה לו שהלב שם בוער יותר. אבל כשהאדם מבין את המהות של תורה, הוא מבין את המהות של הספרי יראה- הספרי יראה מבררים את דקויות הנפש לחלקיה וע"י כן הם קושרים אותו לעיקר שזה קוב"ה ותורתו. כשמבינים את הדברים אז מבינים שהספרי ירא הם לא ההחלשה של התורה אלא הם הקו חומטים שמקיים. ובלשון מדוייקת בשפה דיין- היא מבררת את הדקויות שבנפש וע"י כן החיבור לתורה נעשה מדוייק יותר.

יתן השי"ת שקליפת יוון תמחה מן העולם כלל, ותמחה מן היושבים כאן בפרט- שעסק התורה לא יהיה בהגיון השכל החיצוני בלבד כחכמת יוון אלא מחיבור של עומק הדעת בבירות בדקות, ומכח בהירות הלב ותבערת הלב, לב בוער בקרבם וע"י כן החיבור לתורה"ק יהיה במדריגה של מנורה טהורה "יאירו נרותיה" "עולה מאליה" שהנפש בוערת לתורה ומתרוממת ועולה מעלה מעלה.

והן עתה בדורות הללו בעוה"ר נהפוך הוא. הגבוה השפל. שכמה וכמה שמו כל עיקר קביעת לימודם רוב הימים רק בספרי יראה ומוסר. באמנם כי זה כל האדם בעולמו לעסוק בהם תמיד. כי המה מלהיבים הלבבות אשר אז יכנע לבבו להכניע ולשבר היצר מתאוותיו. ולהתיישר במדות טובות. וכתר תורה מונח בקרן זוית. ובעיני ראיתי בפלך א' שכ"כ התפשט אצלם זאת. עד שברוב בתי מדרשם אין בהם רק ספרי מוסר לרוב. ואפי' ש"ס א' שלם אין בו. וטח עיניהם מראות מהבין והשכיל לבותם. אשר לא זו הדרך בחר בו ה' כי לא ירצה. ועוד מעט בהמשך הזמן יוכלו להיות ח"ו ללא כהן מורה. ותורה מה תהא עליה:

הן לזאת עצור במלין מי יוכל. מלהודיע בשבטי ישראל נאמנה ליראי ה' וחושבי שמו את הדרך ילכו בה לאורה של תורה. או לנו מיום הדין. או לנו מיום התוכחה על עון ביטולה של תורה. כאשר הוא ית'ש יקנא לה לתבוע עלבונה: ותחלה אשים דברתי בענין עסק התורה לשמה מהו ענין לשמה. כי גם זה פרי חטאת לכמה המונעים עצמן מעסק התורה הקדושה בחשבם כי ענין לשמה פי' בדביקות גדול בלי הפסק. וגם רעה חולה יותר מזה. שסוברים בדעתם שעסק התורה בלא דביקות אין כלום וללא שום תועלת ח"ו. לזאת כשרואין עצמן שאין לבם הולך לזאת המדרגה שיהא לימודים בדביקות תמידי. לא יתחילו כלל ללמוד. וע"כ תפוג תורה ח"ו. ומהמשך העינים יתבאר אי"ה ממילא מעלתה של התורה הקדושה והאדם העוסק בה כראוי. לזאת ההכרח להביא קצת מאמרי רז"ל בש"ס ומדרשי' וזוהר אשר במ ידובר נפלאות מעלת התורה הקדושה והעוסק בה וגודל שכרה ועונשה ר"ל. הגם שכל אלו המאמרים ידועים ומפורסמים. עכ"ז קבצתים להלהיב לבות החפצים להתדבק באהבת תורתו ית'. ולהתלונן בצל העליון נורא:

- [חנוכה 1]
- [נפש החיים שער ד 2]

Featured Image Text:

חכמת שכל של יין

Show featured image:

0

Source: <http://www.bilvavi.net/shiur/א-חכמת-שכל-של-יין-פרק-ד-שער-ד-004-נפש-החיים>

Links

[1] <http://www.bilvavi.net/chanukah>

[2] <http://www.bilvavi.net/nefesh.hachaim.dalet>